

27.11.2019

Potilasohje piilevästä (latentista) tuberkuloosi-infektiosta

Reumasairautesi hoitoon suunnitellaan biologista lääkettä tai JAK-estäjälääkitystä. Tuberkuloositartunnan selvittäminen kuuluu osana lääkehoidon valintaa.

Latentissa tuberkuloosi-infektiossa (LTBI) henkilö on saanut tuberkuloositartunnan, mutta ei ole sairas. Tuberkuloosibakteeri on jäänyt elimistöön uinuvaan muotoon. Se voi herätä myöhemmin, mutta tois- tai kolmanteksi elimistön puolustusjärjestelmä pitää sen hallinnassa. Henkilö on oireeton, eikä hän voi tartuttaa tuberkuloosia muihin.

Biologisista lääkkeistä TNF-salpaajat lisäävät LTBI:n aktivoitumisen riskiä huomattavasti. Muiden biologisten lääkkeiden vaikutus on vähäisempi. Hoitava lääkäri arvioi esitetöiden, keuhkokuvan, veritestin (IGRA) ja valittavan lääkevalmisteen perusteella latentin tuberkuloosi-infektion hoidon tarpeen. Hoito annetaan vain, jos olet siihen halukas ja sitoudut hoitoon. Hoito on maksutonta.

Hoidossa käytetään tuberkuloosilääkkeitä (kaksi eri vaihtoehtoa):

1. isoniatsidi (Tubilysin®) 300 mg tabletti kerran päivässä vähintään 6 kk
2. isoniatsidi (Tubilysin®) 300 mg tabletti ja rifampisiini (Rimapen®) 600 mg tabletti kerran päivässä 3 kk

Lääkehoitoon liitetään aina B6-vitamiini. Lääkkeet määrätään sairaalan poliklinikalta joko sovittuun alueen apteekkiin tai luovutusreseptillä sairaala-apteekkiin.

Muiden lääkkeiden ja luontaislääkkeiden samanaikainen käyttö on otettava huomioon mahdollisten haitallisten yhteisvaikutusten takia. Siksi on tärkeää, että kerrot lääkärille kaikki lääkkeesi.

Mitkä ovat LTBI-hoidon haittavaikutukset?

Suurin osa haittavaikutuksista on lieviä ja ne menevät ohi lääkitystä jatkettaessa tai niihin on löydettävissä lievityskeinoja.

Rifampisiini muuttaa virtsan, sylkinesteen ja kyynelnesteen oranssin väriseksi. Tämä ei ole haitallista, mutta piilolinsskejä ei saa käyttää värjäytymisen vuoksi. Rifampisiini heikentää e-pillereiden tehoa, siksi hoidon aikana tulee raskauden ehkäisyyn käyttää myös muita keinoja.

Isoniatsidi voi aiheuttaa raajojen puutumista ja pistelyä, jota ehkäistään B6-vitamiinilisällä. Isoniatsidi voi aiheuttaa kasvojen punoitusta ja pääsärkykohtauksia, harvemmin pyörtymisen. Tämä liittyy tiettyjen ruoka-aineiden sisältämään tyramiiniin ja histamiiniin. Vältä näitä: kypsytytetyt juustot, punaviini, tonnikala, salami-tyyppiset makkarat.

Tuberkuloosilääkkeet voivat aiheuttaa maksatulehduksen. Oireena voi olla pahoinvointia, oksentelua tai vatsakipua. Ihon ja silmien valkuaisen väri voi muuttua keltaiseksi. Maksatulehdus voi olla myös oireeton ja tulla esiin verikokeissa. Maksan toimintakokeita seurataan hoidon aikana säännöllisesti.

Alkoholin käyttö lisää maksatulehduksen kehittymisen riskiä. Vältä alkoholin käyttöä lääkehoidon aikana.

27.11.2019

Vaarattomia oireita, jotka eivät estä LTBI-hoidon jatkamista:

- akne voi pahentua isoniatsidihoidon vuoksi; tätä voidaan hoitaa aknen paikallishoitovalmistein
- hiusten lähtöä voi esiintyä isoniatsidihoidon vuoksi; tämä korjaantuu hoidon päätyttyä
- kohtauksellinen kasvojen tai päänahan punoitus ja kutina 2-3 tuntia rifampisiini-lääkkeen ottamisesta; tätä oiretta voidaan hoitaa antihistamiinivalmistein.

Ota yhteyttä hoitavaan lääkäriin, jos sinulle tulee seuraavia oireita:

- kutiseva ihottuma
- pahoinvointi, ripuli ja ruokahaluttomuus
- käsien ja jalkojen puutuminen, särky tai pistely (tarkista, että olet ottanut B6-vitamiinia)
- unihäiriöt, masentuneisuus, keskittymishäiriöt, huimaus.

Ota heti yhteyttä hoitavaan lääkäriin tai hakeudu päivystysasemalle ja keskeytä LTBI-hoito, jos sinulle tulee seuraavia oireita:

- oksentelu ja voimakas vatsakipu
- ihon tai silmien valkuaisen värin muuttuminen keltaiseksi
- kuume ja ihottuma
- virtsamäärien pieneneminen, virtsan muuttuminen väriltään hyvin tummaksi
- näkökyvyn heikkeneminen
- kouristuskohtaus
- näkö- tai kuuloharhat
- itsemurha-ajatukset, voimakkaat mielialan vaihtelut
- poikkeavat ien- tai nenäverenvuodot.

Mitä vielä pitäisi tietää?

Lääkehoidolla voidaan estää tuberkuloositaudin kehittyminen valtaosalla hoidon saaneista. Seuraa kuitenkin terveydentilaasi. Ota yhteyttä lääkäriin, jos sinulle tulee pitkittynyttä yskää, limaisuutta, ysköksiä, ruokahaluttomuutta, laihtumista, voimakasta väsymystä tai yöhikoilua.

Lue lisää tuberkuloosista: www.tuberkuloosi.fi